

ընտրել և ուղարկել Պատգամաւորները որոնք արժանաւորապէս ներկայացնեն զիրենք ընտրուելու քաղաքը . . . »

Մենք կը կարծենք թէ , ինչպէս վերը արտասուած տողերէն ալ դիւրին է հետեցնել , Ամերիկա բնակող շուրջ 25000 հայերու կողմէ գումարաւոր Պատգամ. ժողովը իրեն առեւնանուիրական պարտականութիւն պիտի համարէ , իւր թիւրահալ յատարանի բոլոր հայութիւնը ներկայացնող պատգամաւորութիւն մը , ազգու գիտնականներ լինելով մերիկայի Մ. Նահանգաց կառավարութեան և եւրոպական պետութեանց , մատնանիշ ընելով անոնց Հայաստանի նոր կոտորածները ու Սուլթանի կառավարութեան վայրագութիւնները , և պահանջել , յանուն արդարութեան ու մարդասիրութեան , դաշնագրերու ճշգրտում և Սուլթանէն ընդունուած «վեյ նահանգներու 1895 մայիս 11 ի բարենորոգմանց ծրագրի» գործադրութիւնը ուղղակի օտար բարձրաստիճան պաշտօնեաներու ձեռքով :

Այս տեսակ հաւաքական և ազգու գիտնական պէտք է ընեն նաեւ արտասահմանի բոլոր հայ գաղթականութիւնները , գիտնալով թէ ճիշդ ժամանակն է ձայն բարձրացնելու և արձագանքը տալու Մայր երկրին մէջ նոր խողովուրդ մեր ծնողներու , եղբայրներու ու քոյրերու հոգեկարքի հանդիմանին : Պէտք է շարժել արթնացնել քաղաքակիրթ աշխարհի հանրային կարծիքը ու զգացումը և անով պարտաւորեցնել պետական անձնաւորութիւնները դաշնագրերու իրենց յանձն ու թիւնները գործադրելու : Չարաբաստիկ աւելիքն գոնէ այսչափ մը օգտուել գիտնանք :

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ԲԱՐԵԿԱՄԱՆԵՐՈՒ
ՄԻԹԻՆԿԸ

Պ Ո Ս Թ Ո Ն Ի Մ Է Ջ

Նախորդ Շաբաթ իրիկուն , 7 Մայիս , ժամը 8 ինչոտ շահեկան ժողով մը տեղի ունեցաւ պատմական Ֆաէօյլ Հօլի մէջ , Ֆրէնսա օլ Արմէնիսի գործի էր ան իր անուան արժանի : Օգտուելով հայասէր Պ. Լըրուա Պօլիէօի քաղաքիս մէջ ներկայութիւնէն , հրաւիրուած էր ինքը Արեւելեան հարցին վրայ ընդհանրապէս և հայկական դատին վրայ մասնաւորապէս խօսելու : Յայտնի է թէ Պ. Պօլիէօ , նշանաւոր հրապարակագիր , ուսուցիչ , քաղաքագէտ և ակադմիական , այս հոցերուն խոր ուսումնասիրութեան մէջ մեծ հեղինակութիւն մը կը ներկայացնէ : Ժողովը բացաւ ձիկին ձիկիա Ուօրտ Հաու , ծերունի հոյակապ գրագիրուհին ,

որու խօսքերը ծափերով ողջունուեցան : Ժողովին նախագահեց ուրիշ մեծ ծերունի մը , Պատ. Չաուր Էմա , նշանաւոր գէմք մը , որու նախաբանը ճշմարիտ մարդասիրութեան հրաշակերտ մըն էր : Յետոյ ինք հրաւիրուեցաւ օրուան մեծ ատենախօսը Պ. Պօլիէօ ակադմիոսի Պրահային : Պ. Կ. Յ. Գալաիլիլեան խորհրդանի գիրք կատարեց և ատենախօսին խօսքերը բնորոշաբար անդիմադրելի վերածեց : Ատենախօսը իրիկ յատուկ բարձր հեղինակութեամբ , խօսեցաւ Արեւելի տն խնդրին ծագման և պատմութեան վրայ : Բացառիկ մեծ արժեք ունի այդ հարցին մէջ , թէ ինչպէս ան կէս դար առաջ Արեւելի Քրիստոնէից ջերմ պաշտպանը եղած էր , բայց յանկարծ Հայոց պարօգային մէջ , փոխած էր իր ուղղութիւնը , վերադառնալով իր մարգամ Հայոց Սոցիալիստիկ արձարի , անոնք կրնան շարժել , ազատ ըլլալ և իր պատենէ մը կանգնել Ռուսիոյ յառաջագացումին դէմ դէպի Միջերկրական : Պիւրիի դաշնագրին ՅԼ թղթաւոր կարգաց անոր յատուկ և որոշ յանձնառութիւնները բացատրեց և ըսաւ « թէ ինչպէս ան մեծ ալ տաւ մը մնացած էր : Հայերը ատ յողուածին անուանով որ և է Պետութեան , նոյն իսկ Լա Հէյի իրաւարարական միջազգային ատենանիստի , անգամ խօսելու իրաւունք չունին , քանի որ կ'ըսուէր իրենց թէ իրենք Պետութիւն մը , ազգ մը չեն ներկայացնելու : Եւրոպական պետութիւնները չկրնան միջամտութիւն մը ընել և , այդ համաբաւար յողուածը գործադրութեան դնել տալ , քանի որ քաղաքական հակընդդէմ շահերով և նախանձութիւններով բաժնուած էին : Սուլթանն ալ սքանչելապէս օգտուեցաւ այս պատեհօթիւնէն և իրեն յատուկ լուծումը սկսաւ իրագործել , որ լուծումն էր Հայութիւնը բնաջնջ ընել , իսկ Հայերը՝ իրենք մինչև սոյն թուականները նշանաւոր եղած էին իրենց գեղատաղական լուսնեմը : Ուսուցիչ իրենց մարդկային իրաւունքները պաշտպանել , ալ ևս չէին կրնար հանգուրմել որ իրենց կիները և աղջիկները առեւտրուին : Մաս մը մարդիկ լուսնի բարձրացան , զէնք ատին կամ օրեւէ բան զէնքի վերածեցին և հոս հոն պղտիկ ընդհանրութեան պատեհեցաւ : Անմիջապէս լսուեցաւ թէ Հայերը յեղափոխականներ են , և այս պատշաճաւր բաւական եղաւ մէթօտիկ ջարդեր սարքելու , ամբողջ ազգի մը բնաջնջումը ծրագրելով : Եւ ճիշդ հիմա վտանգը ահա որ է դարձեալ : Ամէն վայրկեան նոր ջարդեր կրնան պատահել : Եւրոպական ազգերը քաղաքական նախաձեռնութիւններ և պատճառաւ բռնուած են : Միացեալ Նահանգները , որու է դաշնագրական կնճռոտութիւնէն սկսած և : 1902 ին գեղեցիկ նախաձեռնութիւնը ունեցան ի նպատակ Հիւնից միջամտելու Ռուսիոյ քով , հիմա , այս ճգնաճամբին մէջ , աւելի պատշաճօրէն կրնան բողոքել Հայկական խժոժութեանց դէմ : Եւրոպա պարտաւոր է միանալու Միացեալ Նահանգաց , իր այս գիւտնադիւտական կարեւոր քայլին մէջ » : Եւ հոս , Պ. Պօլիէօ քաղաքագէտը մը ուղղելով Միացեալ Նահանգաց ժողովրդին , իրենց մեծ Հանրապետութիւն մը ըլլալու յայտարարութիւնը արգարացնելու :

Պ. Պօլիէօ իր խօսքերը աւարտեց ծափերով մէջ : Իրեն յաջորդեց Բրօք. Ուօրդ , ուսուցիչ Պոսթիկի Ստենախօսութեան քօլէճին մէջ , և յետակ , հնչական ու

գեղեցիկ խօսքերով ձաղկեց Ամերիկեան անտարրերութիւնը հանդէպ Հայկական տառապանքներուն , Նախկին ղեկաւաններու , թղթակիցներու մասնաւորապէս ձէնըրէլ Լի Ուլլէի կատարած արուար դերը նշանակեց , և թեկադրեց որ Պ. Լըրուա-Պօլիէօ գործերը մաքուր և ճշգրիտ անգլիներէն թարգմանուելով տարածուին Ամերիկեան ժողովրդին մէջ : Ամերիկեան Յանձնախումբ մը զրկուի Հայաստան , կացութիւնը մարմանաօրէն քննելու և սեղեկապրելու համար : Ամերիկեան ժողովուրդը իր յանձնախումբին սեղեկագրին չը հաւատալ չկրնար բնել , հաւատարմար այս ևս այսպիսի միջոցներով կարելի է մանուկին միջոցաւ ժողովուրդը յուզել , հանրային զօրաւոր կարծիք մը ստեղծել և Ամերիկեան կառավարութիւնը յորձեւելու զրկելու մէջ զնել :

Բրօք ին խօսքերը մեծապէս ազդեցին ներկաներուն վրայ : Անիկ յետոյ խօսեցաւ Պ. Հէյրի Պլաքուէլ. Միս Պլաքուէլի հայրը , յանուն միջազգային արդարութեան , յորդորեց մասնաւորապէս Հայերը , ծայրագեղորէն անհատական չըլլալ , հաւաքական թուէ ունենալ , նիւթական և քաղաքական գիրք մը ստեղծել , և իրենց միացեալ ուժը դնել ի սպաս իրենց լազմաշարքը Հայկական իրիկ :

Ժողովը փակուեցաւ ժամը 10 ին , հաճելի տղաւորութեան մը տակ :

(Չաւն Հայ երեսց) Կ. Յ. Գ.

ԲԱՆԱԲԱՆԱՆ

Պ Ա Տ Ե Ր Ա Ջ Մ Է

Ծարմոցիներուն ետևում յաղթական անցք , անոնց հաւատարմին յաջողակ գործողութիւնը կը և ծովագրի շատ մը կէտերին միջոցին հոնա ցամաք ելնել և յառաջանալը հիւսիսի հարկաւ կատարելապէս ստորափոխեցին :

Իրաց այդ վիճակին դարմանը գտնուելու յոյսով Չարը Նորանոր հրամաններ արձակեց կայսրութեան զանազան նահանգներու պահաօրի գերմանները զէնքի տակ կոչելու և քննի մը զօրաբանակներ յաջորդաբար ձամբայ հանելու զէնքի մը Արեւելի : Նիքօրի Բիկայրը միայն հրաման արձակելու ալ բաւ չը համարեց ու ինքն ևս ելաւ անձամբ գումարները պատելու և զէնքի տակ ահա անոնց զօրաբանները աչքէ անցնելու ու քաջալերելու : Չարը իր այս քաջալերական պոռոյտով վերջին անգամ Մոսկուա հաւաւ : Ուր իշխանազուն մը սա խօսքերը ուղղեց իրեն . « Ճէր , վտանգ եղէք թէ մոսկով ազնուականութիւնը պատրաստ է ինչպէս բոլոր Ռուսները , Չար անազնի կոչին ընծայել իր բոլոր ստացուածքն և զաւակները հայրենիքի բարօրութեան համար : Իսկ ինք , Չարը , պատերազմի թաղարկալը մեկնելու համար համախմբուած զօրք աչքէ անցնելու , անոնց յաղթական վերադարձի ապահովութիւն ներշնչելու գաւ , ջերմեանդար սուրբերու պատկերներ բաժնեց , ասոնց բարեխօսութիւնը և աջակցութիւնը հայցելով : անոնց մաքնի անցնելու անուշտ թէ զեւքանի մը ամիս առաջ ինք « ամենաողջրամաւար » հրամայած էր կովկասի մէջ այդ սուրբերուն նուիրուած եկեղեցիներու ու միաբերու դռները քանդել և ինչքերը կողոպտել : Կովկասի մէջ Չարէն կողոպտուած :

Մուշրերը Մանչուրիոյ մէջ նոյն Չարին գիտուորները պիտի պահպանեն եղբր :

Խեղճ քրիստոնէութիւն , քու անուանով սոգտ ամբարը զինելով , զեւքին ռճիցներու գործիք պիտի բնեն քիզ :

Շաբաթ մը իվի պատերազմի դաշտէն նշանակելի ընդհանրութիւն լուրեր չը հասան , և ընդհակառակը անցեալ շաբթու Ֆէրիկ-Հոսանի-Չէնկի չըջակաները ձարնացեաց պարտութիւն կրած ըլլալու լուրը հերքուեցաւ : Նոյն իսկ ուս պաշտօնական հեռագրութեամբ , ու միայն հաստատուեցաւ թէ 20000 ծարմաղները 32000 սուրմեալու հանդիպելով , լաւ սեպ ծ են և տքաշու իլ առաջը ըլ գարուսի և առանց խուճապի :

Իսկ գիտուորական յառաջագացութեանց մասին տոնուած հեռագրական լուրերը այնչափ հաստատ չեն երևար : միայն սա կը հասկցուի թէ ձարնացիք զէնքի Մուքուէն յառաջացումը պահ մը դանդաղեցուցած են և իրենց շարքերը կը խտացնեն Լիաւ-Եանիկի մօտերը Բուրսօ-թաթկիլի բանակին հետ զարմուելու որ 130000 գերման համախմբած է իր զուրիւր :

Ֆէրիկ-Հոսանի Չանկը ձարնացիներու ձեռքն է : ասոնց առաջին բանակին հոն հաւաքուած և ամբացած լինելը կը հաստատուի ողջ սպարապետին Չարին ուղղած մէկ հեռագրով :

Բոթ Արթուրն ուղղու ուսմաներուն ձեռքը կը միայ , որոնք անցեալ օր փորձեցին զէնքի գոտի յարձակուել մը ընել , բայց հետեւանք չունեցաւ : Դարձեցիք հաւանական յաճախութիւն մը զինագրերու համար թաղիւնվանը և փինչուր խոշոր և տղաք թիւննախօսի կամբայնեն :

Բոթ Արթուրի ուսման նաւաստորին վիճակը յայտնի է , իսկ վրափոխաօրի սորմիղը անոնց մեծ կորուստ մը ստեւած ըլլալու երկու շաբաթէ ի վեր քանադակուած կոպտեր ծովակալ Սթրիւուրի համակուս : Հիմակ որ ծովակալը վրափոխաօր հասած է , կը սպասենք իր արթնութեան արդիւնքին :

Վերջին 8—10 օրերու մէջ ծովային տեսակետով ձարօրի կորուստը մեծ եղաւ : Նախ 48 թիւ թորթիւնաւը թաղիւնվանի ծոցին մէջ ականի մը հանդիպելով օղը ելաւ : յետոյ Միաֆօ մեծ մարտանաւը նոյն կերպով ընկղմեցաւ , վերջը Հաջորդեց քրահաւորը Բ. Արթուրի մօտ ականի մը խորտակուեցաւ , ունիպէս միւսնոյն օրը մասրախուս ի պատճառաւ Եօլիւն յաճաւորակը ուրիշ նախ մը զարնուելով ընկղմեցաւ : Եւ վերջին կերպը , նուերուն մէջ 900 նաւազներ խեղդուեցան :

Բայց ձարնացիք այս յաջողական ազէաներէն երբէք վատաղ մարդիկ չեն , ընդհակառակը աւելի յանդուգն և աւելի յանձնապատաս ճիգեր կընեն իրենց ծրագրերը կէս առ կէս գործադրելու համար :

ՊԱՇՏՈՆ ԿՈՒՉՈՒԻ

Հայերէնի , Պուլկարերէնի հմուտ և առեւարական ապագեղին վարժ և ըստ ամենայնի վտանգի հայ կրթասաւրդ մը կը փափաքի վաճառարան մը մէջ պաշտօն մը ստանանել :

Այս յատկութիւններով օժտուած պաշտօնի մը պէտքը ունեցող վաճառականք կրնան գիմիլ խորապրութեան :

ՊԱՏՐԻԱՐԲԱՐԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱԳԻՐԸ

(Շաբ. Եփեսոսի թիւի)

15. — Բայց միթէ եւ այլուր չտեսնուեցա՞նք եկեղեցականներ որ միասին ենթարկուէին քաղաքական իշխանութիւններու հաստատած ինչ ինչ կարգադրութիւններու։ Երեւոյն։ Այս գիտողութիւնն է որ կընեն իրապէս որոշ կառավարութեան օրինակներ։ Այլ հարկուած երկիրներուն մէջ, կէտ նպատակի ունեցած են քաղաքական իշխանութեան հետեւողական եւ հետեւողական ըլլալ՝ ինչ ինչ երկրորդական հիմնարկութիւններու գոյութիւնը պաշտօնապէս ջնջած են, եւ հետեւաբար դուրս հրատարակած են ոչ միայն վերադասութիւններ, այլ եւ բոլոր սեփականութիւններ իսկ Բացի ասկէ, զանազանապէս իշխանները անհատներէն, եւ այս վերջիններուն համապատասխան թոշակներ ու պարգևներ տալով են։ Մեր պարագային մէջ հիմնարկութիւնը, այսինքն հայկական եկեղեցին, ջնջուած չէ պաշտօնապէս, այն կը մնայ ճանաչուած, եւ ինչպէս կը պահեն, իբր թէ ասէր է իր սեփականութեան իրաւունքին։ Բայց, միւս կողմէ, իր անտեսելու իրաւունքը ջնջուած է, իր ինչքերը դրաւուած, եկեղեցիները կապուած, հոգեւորականները կարօտութեան մասնուած են, պաշտամունքը ընդհատուած է, եւ եկեղեցին ինքն իսկ սպառնալիքի տակ է։ Եւ եթէ այս իսկական կապուած մը, անգիտակց թշնամանք մը, քողարկեալ բնաշնչութ մը չէ, ուրիշ ինչ առանձին հանգամանք պէտք է ըլլայ, որպէս զի հայկական եկեղեցին գոյութիւնն իսկ վտանգի ենթարկուի, որպէս զի Նիքիոյ Ա. ի հիմնական օրէնքը խախտուի, եւ քրիստոնեայ եկեղեցին՝ մը հնամիտ եւ սուրբ երկրան, մեծարյոյ ամենուրեք եւ նոյն իսկ ոչ քրիստոնեայ աշխարհի մէջ աչքի, անյուսութեան մասնուի Զարհուր թա։

գաւորութեան օրով։ Չեն համարձակիր ըսել, թէ կուզեն խափանել եւ չնջել Հայկական եկեղեցին, ցարդ քոյր նկատուած ուղղափառ (յունաբան) եկեղեցիին եւ երախտաբանութեան պաշտօնաւորութեան միջեւ աշտարակաւ անհարկ օրէնքներով։ Բայց, իրապէս, անոր գոյութիւնը անկարելի ընել կուզեն, քանի որ անկա կը կորսնցունէ օրինօք ճանաչուած մարմնով մը առաւելութիւնները, ինչպէս նաեւ իր գոյութիւնը ապահովելու նիւթական միջոցները։

Եկեղեցիին չպիտեւն ու պաշտօնականները այլեւս ձեռնհասութիւն չունին ուսումնասիրելու, ճշգրիտ եւ գործադրելու ինչ որ կարեւոր կը նկատեն իրենց եկեղեցիին գոյութեանը, օգտին ու յառաջդիմութեանը։ Այդ եկեղեցիին եւ եկեղեցական թմբի պայմանները օտար անձներու, որոնք չեն ճանչնար ու չեն կրնար ճանչնալ եկեղեցիին պէտքերն ու պահանջները, այսինքն քաղաքական իշխանութեան պաշտօնականներուն յանձնուած է հայկական եկեղեցիին շահերուն հոգը, եւ անոնք միայն ձեռնհաս կ'օրհնուած են ատով զրազելու։ Ահա Յունիս 12 ի նորոգ հրովարտական ստեղծած իրերու նոր վիճակը։

16. — Պարտինք արդեօք այս նորահաստատ օրէնքը նկատել ուսուցիչայութեան ոգիին իբր օրինաւոր արդիւնքը ու ընտանի հիւսիսները։ Անկեղծօրէն խօսելով, չարարինք։ Հասարակաց կ'ընթերցուի խոստովանելու զի կը շարունակէ խոստովանել թէ համարէն Ռուսիայի վառապանք կայսրերը լաւակամութեան ու հոգածութեան սպառնացներ տուած են ամեն քրիստոնեայ ժողովուրդներու, իրենց բարձրագոյն պաշտպանութիւնը շնորհած են հայկական եկեղեցիին, առանց մտքերէն անցունելու զայն հայածել կամ ճնշել, ճանչցած են եկեղեցիին իրաւունքները, ընդհանրապէս եւ ի մասնաւորի Հայկական եկեղեցիին, եւ թէ՛ կարելի ըսել չէ որ իրենց բան գործ ընեն զայն քանզի, Հիտեւարար պարտինք եզրակացնել, թէ քրիստոնեայ Նիկիոյ դեղիններուն վրայ տարածուող

այդ հովանաւորութիւնը չկրնար փոխուիլ այնպիսի կարգադրութեամբ մը, որ եկեղեցիին մը գործադրութեան պատճառ պիտի ըլլայ առանց կայսրութեան օրէնքի օգուտ մը բերելու։ Ռուս կայսրերու ոգին ճանչցուած ու հոգաւորած ամեն ժամանակ իր յարուածով զէպի հաւատքը, ու իր կրօնական գաղափարներով իբր անոյնան եկեղեցիին, չկրնար ունենալ այնպիսի գիտաւորութիւններ, որոնց նպատակն ըլլար կրօնական սկզբունքներու տարազումը ու եկեղեցիին կարեւորութեան նուազումը։ Եթէ Յունիս 12 ի հրովարտական արամադրութիւնները, ինչպէս պարզեցինք զանոնք, պէտք է ըմբռնուի իրողութիւններու կարգն անցնէն, հարկ պիտի ըլլար հետեւեցունել, որ, զիս այսօր իսկ տառապող քրիստոնեաներուն պաշտպան հանդիսացող եւ անոնց տառապանքներու պատճառներն արգիլելու նկատող Ռուսիան ինքն իրեն բացէ ի բաց հակառակ պիտի ըլլար, զիտութեամբ ու կամաւ իր քրիստոնեայ հոգաւորներուն թշնամարեք եւ քրիստոնեայ եկեղեցիին մէկ ճիւղին մահաբեր կարգադրութիւններ ստեղծելովը։ Եւ իրօք, այս եղբայրութիւններու շնորհիւ, այս եղբայրութիւններու միջոցաւ, երկիրներու մէջ, արժանաւորաւոր աղբիւրք անուանուած լուրեր յիշատակութիւն կ'ընեն ինչ ինչ քաղաքական ակումբներու մէջ արտասանուած խօսքերու ու ակնարկութիւններու, որոնց հանդէպ անոնք, որ պիտի փափաքէին ուսանելուն արգիւցեցութիւնը վրկել, չգիտնալով ինչ պատասխանել, ստիպեալ են խիստ նշանակելի լուրերով մը պահել։

Շալուաւակի

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պոլսոյ թերթերու մէջ կը կարդանք, որ իբր խառնար արամաւորութեան ճանաչարի դատաւարութիւնը եղեւնադատ Ատենի

կողմէ ի բացակայութեան անոր տեղի ունեւալով, եւ հաստատուած ըլլալով որ յիշեալը եղիպտոսի մէջ խառնարներու միտցած եւ անկէ Ռուսիա փախած է, հինգ տարուան բերդարգելութեան գաղապարտութեամբ, ինչպէս նաեւ քաղաքական իրաւունքներէ զրկման եւ ինչքերու գրաւման։

Ռուսիոյ Պոլսոյ գիտական Մ. Ջինովիէվի արձակուրդով Պոլսէն մեկնելուն առթիւ, Պատրիարքը անցեալ շաբաթ օր դեսպանատուն դացած, տեսակցած եւ ողջերթ մաղթած է։

Պիլիճիկի Առաջնորդ Տ. Մովսէս եպ. կ'ըմբռնուի իր հրաժարականը մեծուած ըլլալով հանդերձ, քեռորդուոյն ամուսնութիւնը պատճառ ցոյց տալով Պոլսոյ կողմէ անգամ մըն ալ Պիլիճիկ չը վերադառնալու ներքին նպատակաւ։

Կիւրիկի կաթող. նորընտիր Տեղապահ Տ. Աբրահամ եպ. Մամիկոնեան իր պէրաքը ստացած լինելով Պոլսէ կը մեկնի պաշտօնատեղին։

ԱՄՈՒՄՆԱԿԱՆ խնդիրներու առթիւ Պատրիարքարանի եւ առաջնորդարաններու մէջ տեսնուած դատերուն համար, փաստաբաններ փոխանորդ կարգելու դրութիւնը մեծուած է կրօն ժողովէն։

ՎԱՆԱՅ Արամեան վարժարանի յոբելեանի հանդէսը յետաձգուել է յառաջիկայ տարուան։

ՎԱՆԱՅՈՒ Աղբարտախմբը ինչհ. ժողովը անցեալ կ'երակի օր լսեց Գործ. ժողովոյ իննամեայ տեղեկագիրը, որմէ գոհութեամբ տեղեկացաւ թէ ընկերութիւնը՝ ինն ամսուան ընթացքին մէջ՝ իրեն դիմող շատ կա-

ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

(Արտաստուած «Բանասէր» Հանդէսէ)

(Շաբ. Եփեսոսի թիւի)

Դերեկոյն Պատրիարք անապատի վերադարձը խորին վիշտ պատճառեց հայ եւ Վրացի զօրքերին նոցա եւանդը մեղաւ, Վախթանգ իւր բանակովը յետ եկաւ, շատ չը քնեց Լիզզիները պաշարեցին Տփլիսը, ասան եւ աւերեցին։ Կարաբաղի մելիքները ամրացած լեւոնի անապատի ամրոցներում մը քանի տարիներ ստիպուէին գիտադրութեամբ սարսափելի պատերազմներ մղեցին ազատութեան համար Տաճկաց, Պարսկաց եւ լեւոնական լեզգի հրոսակների դէմ։

Պատրիարք յետոյ Հայոց սկսած այս պատերազմը, թէ եւ Պատրիարք պաշտպանութիւն չը գտաւ, սակայն սկիզբը դարձաւ նոցա համար անկախութիւն ձեռք բերելու անվերջ փորձերին։

Անգրիկովկասի քրիստոնեայ ազգայնականութիւնները համար մի ծանր հարուած եղաւ այն, որ Պատրիարք Տաճկաց հետ կապած պայմանին համաձայն իւրեան սեպտեմբերին միայն Կոստան ափովէք, իսկ Հայոց եւ Վրաց ըրոր դաւաճելը թողեց Տաճկական Բարձրագոյն Դրանը, որն ի հարկէ ամենայն իրաւամբ, գրգռուած էր քրիստոնէից զէմ զէպի Ռուսաստանը նոցա ստանալ համակ-

րութեան համար։

Թշուառութեան ամպերը կուտակուել էին չարաբաստիկ աշխարհի գլխին։ Ռուսաստանը չէր կարողանում զէնքով նորան օգնել։ Դեռ նորա հզօր զօրութիւնը ընդարձակելու թաւը չէր հասել։ զիս այդ ժամանակն նա ինքն էլ նոր էր սկսում ամբապնդուիլ։ Բայց եւ ոչնչան Հայ ազգի վիճակն ըստ առաջնոյն անմոռանալի էր կայսեր սրտին եւ նա բաց արեց լայն եւ արձակ իւր կայսրութեան դռները հայ գտնաւորութեան առաջին։

Ռուսները սիրելիք Դերեկոյնը, Բագուին, Աստրաբադին, Գիւլանին եւ Մաղանդարին պէտք է հոգային արպէսը իրենց ձեռք բերած այս երկրները պիտի պահպանեն նիւթական բարօրութեան արգելքներով եւ խաղաղ գործունէութեան պտուղներով, եւ ահա այս վտանակալից դարձաւ Պատրիարք սպառնալիք քաղաքական ծրագրի հիմունքը, եւ նա ամենայն ջանք ի գործ դրեց քաղել Հայերին զէպի այս երկիրները։ Ահա ինչ է դրում Պատրիարք Մատիւլիկին՝ նոր տիրապետեալ երկիրներում մարդաբնակութիւնն աւելցնելու համար, «Ամենայն կերպիւ աշխատեցնել հրաւիրել Հայերին, իսկ մուսուլմաններին թելը, որքան հնար է, պակասեցնել, բայց այնպէս գաղանի միջոցներով, որ իւրեանք ոչինչ չհասկանան»։

Եւ ահա ի հրաւիր Պատրիարք հարկաւոր Հայեր ձգտում են զէպի Դերեկոյն եւ Սուրբ Խաչի բերդը։ Գրում էր Պատրիարք իր մեծաւորներին, որ նոր գաղթածներին ամենապիտան արտօնութիւն-

ներ շնորհին, ամենալաւ հողերը, ուր նոքա ցանկանան, նորանց յատկացնեն, հարստահարութիւններէք եւ ճշգրտութիւն պաշտպանին։ «Ըստ որում — գրում է մեծ կայսրը — մենք ընդունել ենք այդ Հայ ազգին մեր կայսերական առանձին ողորմածութեան եւ հովանաւորութեան ներքոյ»։

Առ հասարակ այն ժամանակուան բոլոր վկայագրերի մէջ պարզ արտայայտուած է Պատրիարք հայեացքը, թէ ինչ օգուտ էր սպասուած նա խելացի եւ վաճառաշահ հայ ազգին ուստաց կայսերութեան մէջ վերաբնակեցնելուց։

Առաջին անգամ գաղթականներից 700 մարդոց չափ անմիջապէս մտան Ռուսաց զինուորական ծառայութեան մէջ եւ կազմեցին երկու առանձին գնդեր, Հայերը Դրագունի եւ Վրացիք՝ Հիւսարի գունդը։

Բայց այն ինչ Հայոց մի աննշան մասը ապաստան էր գտել Ռուսաց սահմաններումը, ամբողջ ազգաբնակչութիւնը հեծում էր նեղութեան մէջ։ Նորա ուժից վեր էր կուռել մահմեդականութեան հետ եւ նա օգնութիւն էր խնդրում։ «միջեւ ցայսօր, գրում են հայերը Պատրիարք, չորս կողմից չըպապատուած լինելով թշնամիներով, մենք պաշտպանուում էինք, որքան մեր ոյժը ներում էր, իսկ այժմ Տաճիկները մեծ զօրքով եկել տիրել են պարսկական շատ քաղաքների»։

(Շալուաւակի)

բոտ աղքատներուն օգնելէ, հիւանդներ դարմանելէ զատ աւելցուցածէ 1460 ֆր. ի չափ գումար մը, ժողովը մերժեց գործադիր մարմնոյն հրաժարականը, ինչը որ ըստ կանոնագրի տարին ամբողջացնէ:

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Սթանպոլ 11 Մայիս—Պիր իւրառէ մուծիպինճէ Սասուն բէյ-տէյթէյ թաւախիյէ օլընըյօր. օրաւնըն էհալիսի Մուշ օլաւընտա եէրլէնէնէք տիր: Անգլանիկին նապէտիտ օլմասը իլէ Մուշ սանճաղընտա սիւքիւնէթ հիւքփ իթմէքաէ տիր: ժէնէրալ Սալիհ բաշանըն Մուշա ալտէթ իթմէսիլնէ էմր վէրիտի:

Բարիզ Օսմ. էլշիսի Միւնիւր բաշա Սօֆիատան կէշուպ Մուրանա կիտէրէք Ֆէսամ. բրէս Ֆէրտինանտա միսաֆիր օլմուշ, վէ Սուլթանըն պիր մէքթուպընը անա թապտիւմ էյլէմիշ օլտըղը Բէշթատան պիւտիւրիլիյօր: Մէգքիւր մէքթուպլէ Սուլթան Բրէնսի Սթանպոլա տալէթ էյլէյօր:

Սուլթանըն տամաուր Գէմալ բաշա վէ՛ղաղի Օսման բաշանըն մախտուրլարը վէ տիկէր պիր թաղըմ Երլորդա սատըգ ատտ օլընան զէվաթ կէշէն ճոււա էրթէսիկիւնիւ տէրտէսթ օլընտըլար: կիւլլի պիր մէքթուպ էլէ կէշմիշ օլմասը պու թէվգըթաթա սէպէպլատտ օլընըյօր: Թուլթուլանլարտան պաղըլարը գըսա պիր իսթինթագտան սօնրա նէֆի օլընտըլար:

Բուլէնէնէվլէթին թալէպի իւղրէ, մայիս 10 տա Մանասթըրտա 100 ֆամիլիատան միւրէքէպ Գուցօ ուլաշ ճէմիյէթի ըհամէն թէհէսիս օլընտը, վէ հաղըրան թարաֆընտան ըհամի էվրաղլար իմզալանարագ, 9 քիշիտէն իպարէթ պիր հէյէթի իտարէ թէշէքիւլ իթտի: Պու խուսուստա Բու. Բաթրիգհանէսիւնին իթիւրաղաթը սէմէրէսիլ գալմըշ վէ Մաքէթանիատա ըհամէն պիր թէվլէթ տահաթըմը օլտու: Խրիսթիանէթապալարտա պու կիպի թէֆրիգալար թիւրք հիւքիւմէթին իշինէ բէք էյի Եարար:

Մաքէթանիաթանտարմասընա թային օլընան էնէպի զապիթլէր Սթանպոլտան Մաքէթանիայա կիթմէգտէն էվլէլ Պապը Ալի իլէ պիրէր մուգալէլէնամէ իմզալամըշար էիշպուլ մուգալէլէ մուծիպինճէ, օնտըր էկէր իքի սէնէ զարթընտա էօլիւլէր իսէ հէր պիրինին ֆամիլետարնա 70000 ֆր. էօտէնէնէք վէ էկէր սագատլանըր իսէ մէգքիւր մէպլաղ քէնախինէ վէրիլէնէք տիր:

Սթանպոլ 12 Մայիս—Սէլանիքտէն ալընան մալիւմաթա կէօրէ, Մայիս 9 ա գատար Պուլկարիատան Մաքէթանիայա 3572 մուհաճիր ալտէթ իթմիշէր: Քէպա Պիլիցա քէօյիւ մուհաճիրէրինտէն 2000 ի ալտէթ իթմէք իշին միւլքիյէ աճէնթլէրին հիւմայէսինի իսթիրհամ էյլէմիշէր: Հիւմայէ վատ օլընմըշ վէ ալտէթլէրինէ միւսատէ վէրիլմիշ:

Եռնան թապալարընտան բաթէնթ վէրիլիլէրի էլան թօլանմագտա օլտըղընտան Եռնան տէվլէթի եէնիտէն պիր բրօթէսթնամէ հաղըրլարագտա ըմըշ:

Չայրա Սթանպոլտան պիւտիրիլիլի իւղրէ, Քէմալ բաշա սէլամըղ էսնաուրնտա թուլթուլմուշ վէ անը վահիտտէ խանէսի տախի թահարըր օլընմըշ: Իսպար իտէն Սուլթան Մուրաաըն տամաուր օլուպ, կէօեա Քէմալ բաշանըն Սուլթան Համիտէ գարըը Մուրաա իլէ մուխապէրէսի օլտըղըն իսպար իթմիշ:

Մ Ո Ի Հ Ա Ր Ե Պ Ե

Լօնտոն 12 մայիս—Պիր գաղազ պէօլիկի պիր ճարօն նագլիյէ քէրվանընը եէսիր թուլթուլմուշ տըր. պու սէպէպլէ պի ինճի ճարօն օրտուսը նաֆագասըղ գալմըշ: Օգոս ժէնէրալըն մախտուր տախի եէսիր տիւշիւշ օլտըղընտան թէլէֆի նէֆի իթմիշ տիր:

Ճարօնըլար Քինչաույը իհաթա իթմիշէր վէ եագընտա զապթ իթմէնէքլէրի պիւտիրիլիյօր:

Լօնտոն 12 մայիս—Բէթէրպուրկտան պիւտիրիլիլի իւղրէ, Քինչաուստա Բուլար մաղուպ օլարագ 800 թէլէֆիաթ վէր միշէր:

Բուլար Քօրէտտա Անճուշէհի իւղրէրինէ հիւճուլ իտէրէք անը զապթ իթմիշէր վէ եագմըշտըր: Թէսիւմ օլմագ իսթէմէտիքլէրի իշին ճարօնը պիւլթին մուհաֆըղ ապէրլէրինի գըրմըշար:

Լօնտոն Վաղէթալարընըն ալտըղլարը մալիւմաթա պիւնաէն, Բ. Սրթուրըն գարա ճիհէթինտէն պիր թէրէտէ ճարօնըլար թօրլար եէրլէշտիրմէքլէ մէշլուլ իքէն Բուպ ապէրլէրի աբանըղ հիւճուլ իտէրէք անլէրտէն, խալըսընը թէլէֆ իթմիշէր: Տիկէր պիր թէլէկրապա պիւնաէն պիւլթին պիր բիւնէր (գաղմաճը) պէօլիկիլին մահլ իթմիշէր:

Ճարօնըլարըն Ֆէնկ-Հուանկ Չէնկտէն Սիւ-Ենէն թարիղի իլէ Լիւսո-Եանկա իլէրլէմէքտէ օլ-

աղըլարը ժէնէրալ Գուրաթ-Քինէլիպար օլընմըշ տըր:

Լօնտոն 22 մայիս—Չիֆուտան «Ռէյթըր»ըն ալտըղը հապատիւ իւղրէ, տիւն ճարօն տօնանմաը՝ 8 հարպ սէֆինէլէրինտէն միւրէքէպ պիր սաաթ Բ. Լիթուրը թօրա թուլթուշ տըր:

Միւլթէվէֆա ալիւրալ Մաքարուլըն եէրինէ Բ. Արթուր տօնանմաընա սէր գօմանտան թային օլընմըշ օլանիւրաալէնիլ ըուս ալիւրալը Սքըիտըլ Բ. Արթուրա եէթիշմէղրէն էվլէլ օլանըն տօնանմաը միւղմիշալ օլմասընտան նաշիվլատիվօթօք ըուս տօնանմաընա ալիւրալ թային օլընմըշ ըուր: Մոււալէյ 3 կիւն էվլէլ վլատիվօթօքա եէթիշիլ տիր:

Ճարօնըլար Քայրինիլի զապթ իտուպ Բուլարը նիւշվանիա տօղրու գաշըրմըշլար:

Ֆ Ր Ա Ն Ո Ա

Ճոււհուրիյէթ Քէյիսի Մ. Լուպէնին Բօւայա կիթմէսինտէն տօլայը Բա բա ֆրանսըղ հիւքիւմէթինէ պի բրօթէսթնամէ կէօնտէրմիշ ֆագաթ պու գապուլ իթմէմիշ իտի: չու սէպէպլէ վատիկիւն վէ Ֆրանսա պէյնինտէ վրտուիյէթ հաար օլմագտա տըր: Բօմատա քի վէ վատիկանտաքի ֆրանսըղ էյլիլէրի բարիլէ չաղըրըլտըլար:

Մ. Լուպէ վիւքէլա ըէյիսի վէ հարպիյէ նաղըրը իլէ պէրապէր էվլէլըն կիւն Աւայա (Ֆրանսա) կիթմէլէրինտէ չալանը էհէմիլիյէթ պիր նուլթ իրատ իտէրէք տէմիլտիր: Ֆրանսանըն բօլիթիլաը Բուսիանըն իթթիֆաղը վէ ինկիլթէրանըն վէ իթալիանըն տօլթըղը իւզէրինէ թէմէլլէշմիշ գաթիլէն սուլհէրվէրանէ տիր:

Ա Պ Օ Ն Է Լ Է Ր Ի Մ Ի Չ Է

Սէնէի հալիլէնին պէլինճի այընտա պուլընտըղմը խիւֆընա օլարագ էլան ապօնէ պէտլինի կէօնտէրմէյէնլէր կաղէթանընէք պիր մէտարիֆիլէլին օլտըղըն միւլհաղէ իտէրէք պիւլ թէլիլի իշպիլ տէն թթլէլիլ ըհամ օլընըր:

Կէշէն 1903 սէնէսիտէն հիւսպլըր գալմըշ օլան պաղը միւլթէրիլէրիլ պու Մայիսին նիհայէթինէ գատար Հէր ՀԱԼՏԷ պօրճլարըն կէօնտէրմէլի տիրը: Պու իսթարըն ճէվապարը պրպարանլարա Մայիստէն օնրա կաղէթա կէօնտէրմէյէնէք վէ իսթիլիլ նէշր օլընաճագ տըր:

Թ Ի Ի Ճ Ճ Ա Ր Ի Յ Է

ՎԱՌՆԱ.	մայիս 15
ՉԱԽԻԼԷ	
ՊՈՒՂՏԱՅ	
Վալիս	54-59 իւպ. 8-80/10-60
Արապա	52-60 իւպ. 8-720 11.20
ԱՐԱՒԱ.	
Վալիս 100 քիլո	7.80/ 8.—
Արապա 42-45 իւպ.	4 50 4-80
ԵՈՒԼԱՖ արապա 33/36 լպ.	4.20/4.80
Վալիս 100 քիլո	10.—/10-20
ՅԱՍՈՒԼԱՅ	100 քիլո 13/50-14
Արապա 100 քիլո	12-16
ՏԱՐԸ արապա	5/80— 6, 20
ՔՕԼՕՁ արապա 55-60 լպ.	8-80/10-50
ՄԻՍԻՐ վալիս	6.70-6.90
ՉԱՎՏԱՐ արապա	6.—6.40
« վալիս	6.—6.20
Կիւնտէ 30-40 վալիս վէ	80-100
արապա կէլիլէքաէ. վալիս մուսալէլէսի	
նարօլէն 20 ֆր. արապա մուսալէլէսի	
նարօլէն 20. 80.	

Ս Ե Ր Ր Ո Յ Ի Յ Է

Նարօլէն 20, 65 ֆրանք
Օսմ. իրաւը 22, 85 ալթուս ֆրանք

Պ Ե Գ Ա Ւ Ի Յ Է

Վարնա բիւրաւընտա պագալիլի	
մալիլիլ պու կիւն քիլոյթը, ալթուս	
ֆրանք իլէ:	
ԳԱՀՎԷ	1,80/2.—
ՇԷՐԷՐ Նէմիլ	64
ՇԷՐԷՐ (քէսմէ) սանտըղ	34.—
ԲԻՐԻՆՃ թիլիպէ չուվալը	39.—
» ճարօն »	38.
» Ինկիլիլ »	25.50
» Բիլլի »	54.—
ԿԱՁ սանտըղը	8.70
ՉԷՅԹԻՆ հաղը քիլո	80—90
ԵՈՒՄՈՒՐԹԱ 100 սաւտ 4.20—60	
ԳՈՒՐՈՒ իւզիւմ	.25

ԼԷՌՆԻՏԱ Ք. ԲԷԹՐՈՆՊԷՅ

Ն Պ Ա Ր Ա Վ Ա Ճ Ա Ռ

Ա. ոչ սարի ուսիկանստն չակ
Այս նորահաստա միտրանոցի մէջ կը գտնուին ամեն տեսակ նպարէլէն, ի մասնաւորի ընտիր ձիթաւիլ, աճառ եւ այլն, որոնք հրապարակի գնեւէն լՅՅ ին 10, 15 աւելի ածան կը ծախուին: Ապրանքի մաքրութիւնը եւ գնեւը ածանութիւնը հաստատելու համար կը բաւէ անդամ մը փորձել:

Ե Ղ Բ Ա Ր Ք Ճ Ե Ր Մ Ա Կ Ե Ա Ն

ԴԵՐՁՈՎ

Քօլսքանչա փողոց թօլիս քիլո 6
Վերջին նորաձեւութեանց համաձայն արանց եւ տղայոց համար ամեն տեսակ զգեստներ կը պատրաստենք: Ամառուան եւ ձմեռուան համար ընտիր կերպաներու մթերք մը մեր քով պատրաստ կը գտնուի, որմէ կըրնան օգտուիլ էն նորաձեւակ յաճախողները: Իսկ ուրիշ տեղերէ հասած յանձնարարութիւնք արուած չափերու համեմատ ճշգիւ եւ փութով կը գործադրուին: Հաստատուելու համար անդամ մը փորձել կը բաւէ:

Одговорникъ А. Курбетиянъ
печатница "Взаимность" — Варна.

